

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ: Ο «ΑΛΛΟΣ» ΔΡΟΜΟΣ (Απρίλιος 2006)

Συγγραφέας: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η παγκόσμια οικολογική ισορροπία έχει διαταραχθεί επικίνδυνα τα τελευταία χρόνια, κυρίως ως αποτέλεσμα της επιθετικής ανάπτυξης που έχει επιβάλει η νεοφιλελεύθερη εκδοχή της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας. Το ζήτημα της συμβατότητας μεταξύ ανάπτυξης και περιβάλλοντος εξελίσσεται σ' ένα από τα κρισιμότερα στοιχεία της σύγχρονης εποχής, καθώς από την αναζήτηση και την εφαρμογή βιώσιμων πολιτικών θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό τόσο το μέλλον της οικονομίας όσο και η διατήρηση της ζωής στη γη.

Στη δική μας μεσογειακή πραγματικότητα, το πρόβλημα παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις κυρίως στην ύπαιθρο, όπου το περιβάλλον υποχωρεί σήμερα κάτω από το βάρος μιας επιθετικής αγροτικής ανάπτυξης, που -όπως εκ του αποτελέσματος κρίνεται- έχει προ πολλού υπερβεί τόσο τη φέρουσα ικανότητα της ελληνικής γης όσο και τις δυνατότητές της να συντηρήσει τις συγκεκριμένες αναπτυξιακές επιλογές. Η εξάντληση των υδατικών αποθεμάτων, η υφαλμύρωση των παράκτιων υδροφορέων, η εξαφάνιση των υγροτόπων, η ρύπανση των επιφανειακών και των υπόγειων νερών, η υποβάθμιση των προστατευόμενων περιοχών, η καταστροφή της βιοποικιλότητας, η καταπάτηση δασικών εκτάσεων και η ερημοποίηση πάλαι ποτέ εύφορων περιοχών αποτελούν τις κυριότερες ενδείξεις μιας προϊούσας καταστροφής, που είναι υπεύθυνη για την απώλεια ενός από τα πιο σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της σύγχρονης Ελλάδας, αλλά και μιας από τις πιο πολύτιμες πλουτοπαραγωγικές πηγές της.

Μια αγροτική πολιτική που πρόσφερε πολλά στον τόπο τις τελευταίες δεκαετίες, αλλά δείχνει πλέον να έχει υπερβεί τα όριά της, προκαλεί οικονομική ύφεση, κοινωνική παρακμή και περιβαλλοντική υποβάθμιση. Η ανάπτυξη της υπαίθρου για να είναι βιώσιμη, για να έχει δηλαδή διάρκεια και προοπτική, πρέπει στο εξής να γίνει συμβατή με την αρχή της αειφορίας. Το νερό, το έδαφος, τα δάση και οι φυσικοί πόροι συντηρούν την αγροτική οικονομία, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν προϋπόθεση και για τη διατήρηση της ίδιας της ζωής. Η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική ευημερία είναι σήμερα σαφές ότι δεν μπορεί να ταυτίζονται με την περιβαλλοντική καταστροφή.

Η φυσική κληρονομιά του Έλληνα αγρότη θα πρέπει να ξαναγίνει και πάλι το συγκριτικό πλεονέκτημα για την ευημερία του. Για να συμβεί όμως αυτό, θα πρέπει να εφαρμοστεί ένα «άλλο» μοντέλο ανάπτυξης για την ελληνική υπαίθρο, που θα στηρίζεται πιο στέρεα στις δυνατότητες της φύσης. Το σημερινό μοντέλο, που θέλει τα φυσικά αποθέματα να προσαρμόζονται στις προαποφασισμένες αναπτυξιακές επιλογές, θα πρέπει δηλαδή να ανατραπεί. Αυτή είναι άλλωστε η βαθύτερη έννοια της αειφορίας. Η ανάπτυξη να προσαρμόζεται στη φύση κι όχι το αντίθετο, που είναι ατελέσφορο οικονομικά και αδιέξοδο περιβαλλοντικά.

Οι στόχοι λοιπόν της αγροτικής οικονομίας μετασχηματίζονται και διευρύνονται στην κατεύθυνση μιας «άλλης» πολιτικής, που θα έχει ως στόχο την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου, δίνοντας ισόρροπη έμφαση στις οικονομικές, τις περιβαλλοντικές και τις κοινωνικές διαστάσεις της ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, θα πρέπει κατ' αρχήν να αναζητηθούν εναλλακτικές κατευθύνσεις για την αγροτική παραγωγή, που να είναι συμβατές με τα φυσικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γης. Η συμβατότητα της αγροτικής παραγωγής με το φυσικό περιβάλλον αποδεικνύεται εκ των πραγμάτων ότι συνδέεται άμεσα τόσο με την ποιότητα όσο και με την ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων. Πόσο τυχαίο είναι άραγε το γεγονός, ότι τα περισσότερα ανταγωνιστικά και συγχρόνως ποιοτικά αγροτικά προϊόντα είναι σήμερα εκείνα που παραδοσιακά παράγει κάθε τόπος και όχι όσα υιοθετούνται και επιβάλλονται ως «εισαγόμενες συνταγές επιτυχίας», ερήμην της συμβατότητάς τους με τις τοπικές συνθήκες;

Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να αναζητηθούν και νέες, εναλλακτικές ή και συμπληρωματικές με την πρωτογενή παραγωγή δραστηριότητες, οι οποίες θα μπορέσουν να συντηρήσουν οικονομικά τον αγροτικό πληθυσμό, εμποδίζοντας την εγκατάλειψη και την απερήμωση της υπαίθρου. Η πλούσια ελληνική φύση, με τα σπάνια ορεινά, πεδινά και παράκτια οικοσυστήματα, την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα βιοποικιλότητα και το απaráμιλλο τοπίο, μπορεί

να αποτελέσει μια καινούργια πλουτοπαραγωγική πηγή, προσελκύοντας επενδύσεις μέσω της ανάπτυξης οικοτουριστικών και αγροτουριστικών, για παράδειγμα, δραστηριοτήτων.

Η νέα ΚΑΠ, έχει σχεδιαστεί ακριβώς για να διευκολύνει αυτή τη μετάβαση σε μια νέα πραγματικότητα για την αγροτική πολιτική. Δυστυχώς, συνέπεσε και αυτοί που

σήμερα έχουν την ευθύνη της κυβέρνησης στη χώρα ούτε να αντιλαμβάνονται τη σημασία της αλλαγής, αλλά ούτε να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τη μεγάλη ευκαιρία.

Ο στόχος της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου οριοθετεί σήμερα άλλη μια διαχωριστική γραμμή της προοδευτικής διακυβέρνησης από τις κυρίαρχες φιλελεύθερες πολιτικές επιλογές, καθώς αντιπαραθέτει στην ανεξέλεγκτη οικονομική ανάπτυξη και την απόλυτη κυριαρχία των νόμων της αγοράς, τις κοινωνικές και οικολογικές ευαισθησίες που εμπνέουν τις επιλογές του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Σήμερα προσφέρεται ένας «άλλος δρόμος» πιο κοντά στα ανθρώπινα μέτρα, που οδηγεί σε μια οικονομική ανάπτυξη οικολογικά εφικτή και κοινωνικά δίκαιη. Μια ανάπτυξη με διάρκεια και προοπτική, που θα ξανακάνει την ύπαιθρο ελκυστικό τόπο διαβίωσης. Και που θα μας φέρει πιο κοντά σ' ένα αύριο που θα ανήκει πράγματι σε όλους, χωρίς να αποτελεί προνόμιο των λίγων και οικονομικά ισχυρών.